

6. London Jack The Apostate. URL: https://www.shortstoryamerica.com/pdf_classics/london_the_apostate.pdf (дата звернення: 20.02.2026).

7. Torop Peeter Translation as translating culture. *Sign. Systems. Studies*. University of Tartu, 2002. Vol. 30, No. 2. URL: <https://ojs.utlib.ee/index.php/sss/article/view/SSS.2002.30.2.14> (дата звернення: 20.02.2026).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-664-5-46>

LOSSES IN RENDERING MILITARY TERMINOLOGY IN SIMULTANEOUS INTERPRETING

ВТРАТИ ПІД ЧАС ВІДТВОРЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У СИНХРОННОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Movchan B. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Assistant Professor at the Department
of Theory and Practice
of Translation from English,
Taras Shevchenko National
University of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Мовчан Б. В.

*кандидат філологічних наук,
асистент кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Kinzerska V. B.

*Master's Student at the Department
of Theory and Practice
of Translation from English,
Taras Shevchenko National
University of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Кінзерська В. Б.

*магістрант кафедри теорії
і практики перекладу
з англійської мови,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Упродовж останніх років міжнародні конференції з питань безпеки та війни стали ключовими майданчиками формування публічного дискурсу. Їхній формат, швидка зміна мовців і високий темп мовлення ускладнюють роботу синхроністів та підвищують вимоги до термінологічної точності. Перекладачі змушені балансувати між зрозумілістю й точністю, що ускладнює оцінювання усного перекладу [8, с. 768]. Одним із показників якості вважають перекладацькі втрати. Найвні дані свідчать про різний рівень втрат і різні підходи до синхронного перекладу порівняно з письмовим, що пов'язують

із когнітивним перевантаженням і особливостями розподілу зусиль перекладача [4; 7, с. 24].

Втрати та компресія у синхронному перекладі зазвичай викликані нечіткістю висловлювання мовця, коли обмовки в оригіналі свідомо вилучаються або ж перекладач не встигає ідентифікувати потенційно проблемні речення [6, с. 10]; вживанням метафоричної та образної мови, яке значно підвищує когнітивне навантаження; високою щільністю термінів, цифр, дат, реалій, оскільки їх переклад також вимагає значних когнітивних зусиль. Отже, відтворення термінології, зокрема військової, є одним з елементів підвищеної складності у синхронному перекладі.

У сучасних дослідженнях до військової термінології відносять терміни, пов'язані зі збройними силами та бойовими діями, військово-технічну лексику й військовий сленг [5, с. 255–275; 1, с. 18], офіційну (статутну) й неофіційну лексику [3, с. 281]. Найчастіше мова йде про номінації організаційних і структурних одиниць різних рівнів, назви командних органів та елементів системи військового управління, найменування військового фаху, посади, звань, оперативно-тактичні поняття бойового застосування та забезпечення військ тощо. Важливі підгрупи становлять абрєвіатури й акроніми, а також власні назви військового характеру, зокрема операцій, програм, коаліцій, підрозділів, а також найменування систем озброєння, техніки й платформ.

Серед способів відтворення військової термінології оптимальним вважають метод еквівалентного перекладу [1, с. 20], який називають основним способом перекладу термінів [3, с. 282]. Також можливі транскрипція й транслітерація, калькування, описовий переклад, семантична адаптація, лексико-семантична заміна [2, с. 273]. Такий підхід характерний насамперед для письмового перекладу, де термінологію розглядають як стабільну систему, що потребує перевірки за словниками й базами даних та забезпечення максимальної семантичної точності й послідовності. Узагальнення, вилучення чи описове відтворення терміна зазвичай вважають небажаними через ризик втрати спеціалізованого змісту.

Натомість у синхронному перекладі терміни відтворюються в умовах високого когнітивного навантаження, тому пріоритетом стає не абсолютна еквівалентність, а комунікативна доцільність і збереження основного змісту без переривання мовлення. Узагальнення та компресія часто є функціонально виправданими й зумовленими браком часу, допомагають зберегти темп мовлення й уникнути надмірного когнітивного навантаження. В усному дискурсі відтворення термінів може супроводжуватися лексичними та граматичними

трансформаціями. Застосовується конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, а також додавання й вилучення [3, с. 282–284].

Аналіз синхронного перекладу конференції YES показав, що за наявності усталених відповідників і прозорого контексту еквівалентний переклад застосовується приблизно у 40 % випадків. Водночас брак часу та висока щільність термінології в умовах синхрону часто зумовлюють звернення до узагальнення, спрощення або часткового вилучення термінів:

1) *«And it was truly a **traditional combined arms operation** uh which doesn't generally succeed on the **front lines** here now»* // *«Вони змогли зробити **цю операцію**»*. «Combined arms operation» перекладено узагальнено, як «операція» без конкретизації її типу як класичної загальновійськової моделі ведення бойових дій; компонент «front lines» у перекладі не відтворено.

2) *«Еволюція залежить не тільки від **поля бою, наших воїнів, піхоти, артилерії, сержантів, солдатів**»* // *«Uh everything depends not just on our **military**»*. Простежується виразна термінологічна компресія: перелік конкретизованих номінацій (піхота, артилерія, сержанти, солдати) згортається до узагальненого позначення «our military».

3) *«Thanks, Hanna. Um, yes, what we are providing as **Quantum Systems**, we are providing um, **ISR capabilities** in there. So **mid-range reconnaissance drone** with a vector as a **Vector** as a type of a drone and we also providing these drones to all these **brigades** uh here **at the battlefront** since 2022»*. // *«Дякую. Ну, **Quantum system** з ми виготовляємо **середнього радіусу дії розвідувальні дрони** і з 20 якого 22-го року позначаємо в їх **в підрозділі ЗСУ**»*. У оригіналі виразно окреслено назву компанії «Quantum Systems», її роль як постачальника спроможностей «ISR» (intelligence, surveillance, reconnaissance), а також конкретизовано продукт – «mid-range reconnaissance drone Vector». Значну частину цих складників або передано неточно, або взагалі не відтворено, що призводить до звуження й часткового спотворення змісту:

4) *«Поняття близького **тилу**, поняття **тилу** як такого фактично зникає. **Тил** переноситься на дистанції, де раніше знаходилося **управління угруповань військ**. І це справді нові виклики»* // *«We do not operate the notion of uh the we uh positions uh and these challenges are pretty new to us»*. Фіксується критичний рівень втрат і помилок, за якого страждає не лише термінологічна коректність, а й порушується смислова зв'язність висловлювання загалом:

Підсумовуючи, варто зазначити, що військова термінологія є одним із найскладніших компонентів синхронного перекладу. Висока термінологічна щільність і динамічність мовлення змушують перекладача

балансувати між точністю та комунікативною доцільністю. У матеріалах панельних дискусій конференції YES еквівалентний переклад застосовано лише приблизно у 40 % випадків. Частотними є узагальнення, спрощення, вилучення, які подекуди призводять до змістових втрат і критичних помилок. Найбільший перекладацький ризик становлять аббревіатури, власні назви, багатокomпонентні терміни та швидкі переліки військових структур і озброєння.

Література:

1. Бойко Ю. П., Долинський Є. В. Особливості перекладу англійської військової термінології. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2020. № 20. С. 17–21. DOI: 10.31891/2415-7929-2020-20-3
2. Долинський Є. В. Військова термінологія та її переклад як елемент підготовки майбутніх філологів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 83, т. 2. С. 271–277. DOI:10.24919/2308-4863/83-2-40
3. Рябокін Н. О., Пашко С. В. Специфіка перекладу військової термінології. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2025. № 3. Том 36 (75) Частина 1. С. 280–285. DOI: 10.32782/2710-4656/2025.3.1/44
4. Cox, E., Salaets, H. Accuracy: Omissions in consecutive versus simultaneous interpreting. *International Journal of Interpreter Education*. 2019. Vol. 11: Iss. 2, Article 7.
5. Denysiuk, Y. International military cooperation as an impetus for enriching terminological dictionaries: The english-ukrainian context / Yuliya Denysiuk, Tetiana Serhiienko, Roman Serhiienko, Yuliia SamoiloVA. *XLinguae*. 2021. № 14 (2). P. 255–275. DOI: 10.18355/XL.2021.14.02.19
6. Gile, D. Consecutive vs. Simultaneous: which is more accurate? *Interpretation studies: The Journal of the Japan Association for Interpretation Studies*. 2001. № 1. P. 8–20.
7. Idu, M. Information loss in conference interpreting – what is lost in interpretation? *Synergies in Communication*. 2022. № 1. P. 23–35.
8. Kalina, S. Quality Assurance for Interpreting Processes. *Meta*. 2005. № 50(2). P. 768–784. <https://doi.org/10.7202/011017ar>